

**Pan
Kazimierz Górski
Prezydent Miasta
Sosnowca**

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli¹, Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Katowicach przeprowadziła kontrolę w Urzędzie Miasta Sosnowiec (zwanego dalej Urzędem) w zakresie realizacji Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych (zwanego dalej KPOŚK) w latach 2006-2008 (I półrocze).

W związku z kontrolą, której wyniki przedstawione zostały w protokole kontroli podpisanym w dniu 4 marca 2009 r., Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 60 ustawy o NIK, przekazuje Panu Prezydentowi niniejsze wystąpienie pokontrolne.

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia dotychczasowe działania Urzędu w zakresie rozbudowy infrastruktury kanalizacyjnej, pomimo stwierdzonych nieprawidłowości, zwracając uwagę, że ograniczony zakres rzeczowy i finansowy zrealizowanych zadań, może stanowić zagrożenie dla terminowej realizacji zamierzeń w ramach KPOŚK.

---

¹ Dz.U. z 2007 r. nr 231, poz. 1701 ze zm. - zwanej dalej ustawą o NIK.

Powyższą ocenę uzasadniają następujące oceny cząstkowe i ustalenia kontroli:

1. Rozporządzeniem Wojewody Śląskiego nr 22/08 z dnia 2 kwietnia 2008 r.² wyznaczono aglomerację Sosnowiec (zwaną dalej aglomeracją), obejmującą dzielnice i osiedla czterech sąsiadujących ze sobą gmin: Sosnowca, Katowic, Mysłowic oraz Czeladzi. Opóźnienie w wyznaczeniu aglomeracji przez Wojewodę Śląskiego, w stosunku do terminu wskazanego w art. 208 ust. 3 ustawy z dnia 18 lipca 2001 r. *Prawo wodne*³, wynikało z długotrwałych uzgodnień pomiędzy gminami wchodzącymi w skład aglomeracji co do przebiegu granic aglomeracji oraz planowanej lokalizacji oczyszczalni ścieków. Brak porozumienia w ww. kwestiach powodował, iż składane propozycje planu tej aglomeracji nie były zgodne z wymaganiami rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 22 grudnia 2004 r. *w sprawie sposobu wyznaczenia obszaru i granic aglomeracji*⁴.
2. Projekt planu aglomeracji, stanowiący podstawę do wydania ww. rozporządzenia, przekazano Wojewodzie Śląskiemu pismem z dnia 17 grudnia 2007 roku⁵. Zgodnie z zapisami tego projektu, równoważną liczbę mieszkańców aglomeracji (RLM) określono na 349 541. Przewidziano, że aglomerację obsługiwać będą dwie istniejące, zlokalizowane w Sosnowcu, oczyszczalnie ścieków: „Radocha II” i „Zagórze” o docelowych przepustowościach wynoszących odpowiednio 65 000 m³/d i 1 500 m³/d. Do budowy i modernizacji zaplanowano 428,62 km sieci kanalizacyjnej, w tym 212,42 km w Gminie Sosnowiec, 44,00 km w Gminie Katowice, 167,00 km w Gminie Mysłowice oraz 5,20 km w Gminie Czeladź. Projekt planu aglomeracji nie określał terminów wykonania powyższych zadań oraz przewidywanych nakładów finansowych na ich realizację.
3. W okresie objętym kontrolą, a także w latach wcześniejszych, Gmina Sosnowiec planowała i realizowała zadania inwestycyjne w zakresie infrastruktury kanalizacyjnej w oparciu o szereg własnych projektów, programów i planów inwestycyjnych. W dokumentach tych brak było informacji, że planowane zadania oraz inwestycje będą realizowane w ramach KPOŚK.

---

² Dziennik Urzędowy Województwa Śląskiego Nr 65, poz. 1465.

³ Dz.U. z 2005 r. Nr 239, poz. 2019 ze zm. Termin wyznaczenia aglomeracji minął dnia 31 marca 2005 r.

⁴ Dz.U. Nr 283, poz. 2841 ze zm.

Przykładowo, Gmina Czeladź, która w założeniach miała współtworzyć aglomerację „Sosnowiec” złożyła projekt wyznaczenia konkurencyjnej aglomeracji „Czeladź”. Wśród trudności w prawidłowej współpracy pomiędzy gminami kierownik jednostki organizacyjnej Gminy Sosnowiec, odpowiedzialnej za realizację projektów infrastrukturalnych, wskazał m.in. brak uregulowań dot. zadań, kompetencji i odpowiedzialności gminy wiodącej oraz pozostałych gmin w aglomeracji w zakresie działań związanych z realizacją KPOŚK.

⁵ Projekt został pozytywnie zaopiniowany uchwałą Rady Miejskiej w Sosnowcu z dnia 31 stycznia 2008 r.

Spośród zadań należących do zakresu rzeczowego wskazanego w planie aglomeracji, tj. w ramach KPOŚK, do dnia 31 grudnia 2005 r. wybudowano bądź zmodernizowano 13,3 km sieci kanalizacyjnej, z czego 12,8 km w Gminie Sosnowiec, a także zmodernizowano oczyszczalnię ścieków „Zagórze”, która na koniec 2005 r. osiągnęła docelową przepustowość 1 500 m³/d, spełniając wymagane przepisami⁶ parametry ścieków oczyszczonych w zakresie redukcji związków azotu i fosforu. Oczyszczalnia „Radocha II” na koniec 2005 r. przyjmowała 29 618,5 m³/d, nie spełniając wymagań w zakresie redukcji azotu ogólnego.

W latach 2006-2008 (I półrocze) realizowane w ramach KPOŚK zadania obejmowały:

- Modernizację oczyszczalni „Radocha II” - na koniec 2007 r. oczyszczalnia posiadała przepustowość 37 000 m³/d ścieków, które po oczyszczeniu spełniały wymagania w zakresie procentowej redukcji związków azotu i fosforu.
- Likwidację oczyszczalni ścieków „Radocha I” i „Stare Zagórze”. W miejsce zlikwidowanych oczyszczalni: „Kazimierz-Ostrowy”, „Porąbka” oraz „Tuwima”, wybudowano bezobsługowe, hermetyczne przepompownie ścieków, dostarczające ścieki do oczyszczalni „Radocha II”.
- Wykonanie 39,1 km sieci kanalizacyjnej, w tym 32,9 km w Gminie Sosnowiec. W latach 2004-2008 Gmina Sosnowiec wykonała, współfinansowane przez Gminy Mysłówice i Katowice, największe zrealizowane w aglomeracji w ramach KPOŚK zadanie - budowę kolektora „Bobrek” (w ramach projektu pn. *Gospodarka ściekowa w Sosnowcu*). Wykonany za kwotę ok. 100 mln zł kolektor ściekowy o długości 15,5 km doprowadza z terenów Gmin Sosnowiec, Mysłówice i Katowice ścieki do oczyszczalni „Radocha II”. Ponadto w latach 2003-2008 (I połowa) Gmina Sosnowiec zrealizowała, w ramach zadań ujętych w KPOŚK, 10 innych zadań w zakresie budowy sieci kanalizacyjnej.

W aglomeracji do 30 czerwca 2008 r. łącznie wybudowano bądź zmodernizowano w ramach KPOŚK 52,4 km sieci kanalizacyjnej, co stanowiło 12,2 % długości sieci zadeklarowanej do wykonania w ramach tego programu. Gmina Sosnowiec zrealizowała w tym czasie 45,7 km sieci, co stanowiło 21,5 % zadeklarowanej przez nią w projekcie aglomeracji długości sieci do wykonania.

---

⁶ Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 24 lipca 2006 r. w sprawie warunków jakie należy spełnić przy wprowadzaniu ścieków do wód lub do ziemi oraz w sprawie substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego (Dz.U. Nr 137, poz. 984 ze zm.).

Zdaniem NIK, dotychczasowe tempo rozbudowy infrastruktury kanalizacyjnej stanowi zagrożenie dla terminowej realizacji planowanego dla aglomeracji zakresu rzeczowego zadań w ramach KPOŚK. I tak, m.in. wstrzymano realizację 14 zadań ujętych w wieloletnim planie inwestycyjnym Gminy Sosnowiec na lata 2005-2007, przenosząc je do zakresu rzeczowego projektu *Gospodarka wodno-ściekowa w Sosnowcu - Etap II* i przeznaczając środki na ich realizację (ok. 20 mln zł) na przygotowanie tego projektu w zakresie dokumentacyjnym, umożliwiającym ubieganie się o dotacje z funduszy Unii Europejskiej. Opóźnienia realizacji zadań w ramach KPOŚK I Zastępca Prezydenta Miasta Sosnowiec wyjaśnił, m.in. brakiem wystarczających środków, zarówno na przygotowanie inwestycji (dokumentacje projektowe), jak i na ich realizację, długotrwałością procedur przetargowych (procedury odwoławcze) oraz procesów regulowania spraw terenowo-prawnych z mieszkańcami terenów, gdzie będą prowadzone inwestycje.

4. W aglomeracji na realizację inwestycji związanych z oczyszczaniem ścieków i budową sieci kanalizacyjnych ujętych w KPOŚK w okresie 2003-2008 (I półrocze) wydano łącznie 146,8 mln zł, z czego 140,2 mln w Gminie Sosnowiec⁷. Natomiast w okresie objętym kontrolą (2006-2008 I półrocze) nakłady te w aglomeracji wyniosły łącznie 131,6 mln zł, z czego 125,1 mln zł w Gminie Sosnowiec⁸. Uwzględniając, że koszt realizacji nie wykonanych dotąd zadań, wskazanych w projekcie *Gospodarka wodno-ściekowa w Sosnowcu- Etap II*, wynosi ok. 600 mln zł, a wykonanie dokumentacji projektowej tego projektu oszacowano na 30 mln zł - zaawansowanie finansowe realizacji KPOŚK w Gminie Sosnowiec wg stanu na połowę 2008 r., w ocenie NIK, było zbyt niskie⁹.
5. Łączne dofinansowanie zadań realizowanych w aglomeracji w ramach KPOŚK ze środków zagranicznych¹⁰ wyniosło 65,9 mln zł, co stanowiło ok. 45 % wszystkich wydatków poniesionych na realizację KPOŚK w aglomeracji, w tym 62,2 mln zł w Gminie Sosnowiec (tj. ok. 44 % wydatków tej Gminy), z czego niemal całość dotyczyła środków uzyskanych z Funduszu Spójności na realizację projektu *Gospodarka ściekowa w Sosnowcu*.

---

⁷ W tym 31,1 mln zł poniosło Rejonowe Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji w Sosnowcu SA (zwane dalej RPWiK). Gmina Sosnowiec posiada w RPWiK 67,5 % akcji, natomiast Skarb Państwa pozostałe 32,5 % akcji.

⁸ W tym 18,5 mln zł stanowiły nakłady poniesione przez RPWiK.

⁹ Biorąc pod uwagę, że horyzont czasowy zakończenia realizacji KPOŚK przypada na koniec 2015 r.

¹⁰ Fundusz Spójności i Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego

Pomimo wielokrotnych wystąpień przez Gminę Sosnowiec w latach 2006-2008 o dofinansowanie opracowania dokumentacji projektu *Gospodarka wodno-ściekowa w Sosnowcu – Etap II* do: Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, Ministerstwa Rozwoju Regionalnego, Ministerstwa Środowiska oraz Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach, Gmina pozyskała jedynie środki z Funduszu Spójności w ramach „Pomocy technicznej dla sektora środowiska” na opracowanie dokumentacji studialnej i aplikacyjnej dla ww. projektu oraz na dokumentację przetargową w kwocie 165 920 euro.

6. W wyniku szczegółowej kontroli 13 zadań inwestycyjnych, realizowanych w okresie objętym kontrolą w Gminie Sosnowiec, dotyczących remontów, modernizacji i budowy sieci kanalizacyjnych stwierdzono, że posiadały one wymaganą dokumentację, w tym m.in. decyzje o ustaleniu lokalizacji oraz decyzje zatwierdzające projekty budowlane i zezwalające na budowę. Kontrola pięciu najwyższych kwotowo zadań, realizowanych w latach 2006-2008 (I półrocze) w Gminie Sosnowiec w ramach KPOŚK wykazała, że zostały one zrealizowane w terminach i zakresach zgodnych z umowami i aneksami do nich, podpisanymi na podstawie protokołów konieczności.
7. Gmina Sosnowiec corocznie składała Wojewodzie Śląskiemu informacje z wykonania KPOŚK. Jak ustalono, niektóre z tych informacji były przekazywane przez Gminę Sosnowiec z opóźnieniem¹¹, bądź były nierzetelne. I tak m.in.:
  - W sprawozdaniu za lata 2003-2005, przesłanym 2 marca 2006 r., podano dane odnoszące się wyłącznie do Gminy Sosnowiec;
  - W sprawozdaniu za 2006 r., przesłanym w dniu 28 lutego 2007 r., długości kanalizacji dla gmin Sosnowiec, Katowice i Mysłowice podane były w metrach, natomiast dla Czeladzi w kilometrach. W sprawozdaniu tym brak było danych dotyczących udziału ścieków przemysłowych w oczyszczanych ściekach, danych o maksymalnej przepustowości dla okresu pogody bezopadowej dla oczyszczalni „Radocha II”, a także dotyczących nakładów inwestycyjnych poniesionych w 2006 r. na zbiorcze systemy kanalizacyjne oraz nakładów sfinansowanych z funduszy zagranicznych. W uzupełniającym sprawozdaniu przesłanym w dniu 24 kwietnia 2007 r. uzupełniono ww. braki.

---

¹¹ Po terminie, określonym w art. 43 ust. 3c ustawy *Prawo wodne* na dzień 28 lutego roku następującego po okresie sprawozdawczym.

- W sprawozdaniu za 2007 r., przesłanym 13 marca 2008 r., nie wykazano udziału ścieków pochodzących od osób czasowo przebywających na terenie aglomeracji. Wykazana przepustowość średnia oczyszczalni „Radocha II” wzrosła w 2007 r. w porównaniu do 2006 r. o 35 000 m³/d, natomiast wykazana przepustowość maksymalna dla okresu pogody opadowej wzrosła o 70 000 m³/d - pomimo nie wykonania żadnych inwestycji w tej oczyszczalni w tym roku. Nie podano także maksymalnej przepustowości tej oczyszczalni dla okresu pogody bezopadowej.

Gmina Sosnowiec do czasu rozpoczęcia kontroli NIK nie posiadała bieżących danych o stanie realizacji zadań w ramach KPOŚK w gminach wchodzących w skład aglomeracji. W trakcie kontroli NIK, przygotowano projekt Zarządzenia Prezydenta Miasta Sosnowiec w sprawie podziału kompetencji i obowiązków, związanych ze składaniem informacji o realizacji KPOŚK na terenie aglomeracji, a także opracowano narzędzie informatyczne, umożliwiające bieżącą rejestrację i monitoring danych, spójnych z wymaganiami sprawozdawczości - z postępu prac w ramach KPOŚK w gminach wchodzących w skład aglomeracji. Zdaniem NIK, usprawni to Gminie Sosnowiec pełnienie funkcji Gminy Wiodącej, w tym koordynowanie KPOŚK w aglomeracji oraz ułatwi terminowe i rzetelne składanie sprawozdań z przebiegu KPOŚK.

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi, Najwyższa Izba Kontroli wnosi o:

- 1. Intensyfikację działań zmierzających do terminowego wykonania założonego zakresu rzeczowego KPOŚK.**
- 2. Terminowe i rzetelne sporządzanie okresowych informacji z realizacji KPOŚK, składanych Marszałkowi Województwa Śląskiego¹².**

Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Katowicach, na podstawie art. 62 ust. 1 ustawy o NIK, oczekuje przedstawienia przez Pana Prezydenta, w terminie 20 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, informacji o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków bądź o działaniach podjętych w celu realizacji wniosków lub przyczyn nie podjęcia takich działań.

Zgodnie z treścią art. 61 ust. 1 ustawy o NIK, w terminie 7 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, przysługuje Panu prawo zgłoszenia na piśmie do

---

¹² W badanym okresie Województwie Śląskiemu.

Dyrektora Delegatury Najwyższej Izby Kontroli w Katowicach umotywowanych zastrzeżeń w sprawie ocen, uwag i wniosków zawartych w tym wystąpieniu.

W razie zgłoszenia zastrzeżeń, zgodnie z art. 62 ust. 2 ustawy o NIK, termin nadesłania informacji, o którym mowa wyżej, liczy się od dnia otrzymania ostatecznej uchwały właściwej komisji NIK.